

Sygn. akt II KK 75/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Anna Janczak

w sprawie **P. K.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 31 marca 2022 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego
od wyroku Sądu Rejonowego w W.

z dnia 11 lutego 2021 r., sygn. akt III K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W..**

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym z dnia 11 lutego 2021 r., sygn. akt III K (...), Sąd Rejonowy w W., na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 81 ust. 1 ustawy o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami covid-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem covid-19 z dnia 19 czerwca 2020

r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1086) kary orzeczone wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w R. z dnia 28 listopada 2018 r., sygn. akt II K (...) oraz wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 12 września 2019 r., sygn. akt VIII K (...), połączył i wymierzył P. K. karę 5 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności. Na poczet orzeczonej kary łącznej Sąd zaliczył skazanemu okres pozbawienia wolności od 23 marca 2012 r. godz. 00:00 do 24 marca 2012 r. godz. 00:00 oraz od 21 marca 2016 r. godz. 11:50 do 22 marca 2016 r. godz. 15:35, jednocześnie określając początek kary na dzień 24 kwietnia 2018 r.

Wyrok uprawomocnił się, albowiem żadna ze stron postępowania nie zaskarżyła go.

Kasację w sprawie wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżając wyrok w całości na niekorzyść skazanego P. K., na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k., art. 537 § 1 i 2 k.p.k., zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego - art. 410 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k. polegające na nieuwzględnieniu wynikających z akt sprawy istotnych okoliczności w postaci utraty mocy - w myśl art. 575 § 2 i § 3 k.p.k. (w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r. do dnia 23 czerwca 2020 r.) - ex lege wydanych wobec P. K. przez Sąd Rejonowy w R. w dniu 20 czerwca 2018 r. w sprawie o sygn. II K (...) i w dniu 28 listopada 2018 r. w sprawie o sygn. II K (...) wyroków łącznych, na skutek czego podstawą orzeczenia wobec skazanego kary łącznej pozbawienia wolności stała się kara łączna 5 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności orzeczona wyrokiem łącznym wydanym przez Sąd Rejonowy w R. w sprawie o sygn. II K (...), która wobec utraty mocy tegoż wyroku łącznego nie mogła podlegać wykonaniu, co w następstwie skutkowało wadliwym, bo z rażącym naruszeniem art. 85 § 2 k.k., orzeczeniem kary łącznej 5 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności, obejmującej powyższą karę łączną, w sytuacji gdy podstawę orzeczenia kary łącznej winny stanowić podlegające wykonaniu kary pozbawienia wolności wymierzone wobec P. K. wyrokami wydanymi w poszczególnych (jednostkowych) sprawach.” Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona na niekorzyść skazanego przez Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

W dniu 14 listopada 2019 r. w Sądzie Rejonowym w W. został przyjęty wniosek skazanego P. K. o wydanie wobec niego wyroku łącznego obejmującego wyroki łączne wydane w sprawach o sygn. II K (....) i II K (...) oraz wyrok wydany w sprawie VIII K (...) (k. 1/akt III K (...)). W dniu 11 lutego 2021 r. Sąd Rejonowy w W. wydał zaskarżony przedmiotową kasacją wyrok łączny. Wyrok ten został wydany w następującym układzie procesowym.

Sąd Rejonowy w R. w dniu 20 czerwca 2018 r. w sprawie II K (...) wydał wobec P. K. wyrok łączny, na mocy którego m.in., na podstawie art. 85 § 1 i § 2 k.k., art. 86 § 1 k.k. i art. 89 § 1b k.k. w zw. z art. 19 ust. 1 *in fine* ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wobec skazanego wyrokami:

- 1) Sądu Rejonowego w R. z dnia 14 lutego 2014 r. sygn. akt II K (...) – karę 10 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby, której wykonanie zarządzono postanowieniem z dnia 24 czerwca 2015 r.,
- 2) Sądu Rejonowego w C. z dnia 29 stycznia 2014 r., sygn. akt IV K (...) - karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby,
- 3) Sądu Rejonowego w R. z dnia 17 listopada 2014 r. sygn. akt II K (...) – karę roku pozbawienia wolności orzeczoną z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat próby, której wykonanie zarządzono postanowieniem z dnia 13 lipca 2017 r.,
- 4) Sądu Rejonowego w R. z dnia 24 października 2016 r., sygn. akt II K (...) – karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- 5) Sądu Rejonowego w R. z dnia 13 grudnia 2017 r. sygn. akt II K (...) – karę roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności,

6) Sądu Rejonowego w R. z dnia 20 grudnia 2017 r. sygn. akt II K (...) – karę łączną roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności,

i wymierzył P. K. karę łączną 5 lat pozbawienia wolności.

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 18 sierpnia 2018 r. (k.112).

W sprawie II K (...) w dniu 28 listopada 2018 r. Sąd Rejonowy w R. wydał wobec skazanego P. K. kolejny wyrok łączny na mocy którego, na podstawie art. 85 § 1 i § 2 k.k., art. 86 § 1 i § 2 k.k. w zw. z art. 19 ust. 1 *in fine* ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wobec skazanego:

1) wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w R. z dnia 20 czerwca 2018 r. sygn. akt II K (...) – karę łączną 5 lat pozbawienia wolności,

2) wyrokiem Sądu Rejonowego w R. z dnia 21 maja 2012 r., sygn. akt VI K (...) – karę 10 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby, której wykonanie zarządzono następnie postanowieniem z dnia 23 maja 2014 r. (powyższe jednostkowe skazanie nie było objęte zakresem przedmiotowym wcześniej prowadzonego postępowania w sprawie o sygn. II K (...)), i wymierzył P. K. karę łączną 5 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności (k. 83-88).

Sąd Okręgowy w P., po rozpoznaniu wniesionej przez obrońcę skazanego apelacji, wyrokiem z dnia 8 marca 2019 r., sygn. akt IV Ka (...), zaskarżony powyższy wyrok łączny utrzymał w mocy (k.89).

Kolejny wyrok skazujący został wydany przez Sąd Rejonowy w W. w dniu 12 września 2019 r. w sprawie VIII K (...). Na jego mocy P. K. został skazany za czyn z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełniony w dniu 24 lutego 2016 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (k. 40). Wyrok uprawomocnił się w dniu 20 września 2019 r. (k.156).

Postanowieniem z dnia 18 września 2018 r. sygn. akt IV Ko (...) (k.162), Sąd Rejonowy w C., na podstawie art. 75 § 1 i 4 k.k., zarządził wobec skazanego P. K.

wykonanie kary roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dnia 29 stycznia 2014 r. w sprawie IV K (...). Podstawę zarządzenia wykonania zawieszanej kary pozbawienia wolności stanowiły kolejne skazania P. K. na bezwzględne kary pozbawienia wolności wyrokami wydanymi przez Sąd Rejonowy w R.: z dnia 21 października 2015 r. w sprawie o sygn. II K (...), z dnia 24 października 2016 r. w sprawie o sygn. II K (...) oraz z dnia 20 grudnia 2017 r. w sprawie o sygn. II K (...) za podobne przestępstwa umyślne, popełnione przez niego w okresie próby orzeczonej wyrokiem wydanym w sprawie o sygn. IV K (...). Z uzasadnienia powyższego postanowienia wynika, że Sąd miał na uwadze, że wymierzona w rozpoznawanej sprawie kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania została połączona wyrokiem łącznym w sprawie II K (...), a następnie orzeczona tym wyrokiem łącznym kara łączna została pochłonięta kolejnym wyrokiem łącznym w sprawie II K (...). Powyższe jednakże nie stało na przeszkodzie zarządzeniu wykonania orzeczonej w sprawie IV K (...) kary pozbawienia wolności, albowiem zachodziły obligatoryjne przesłanki do zarządzenia jej wykonania określone w art. 75 § 1 k.k., a postanowienie w tym przedmiocie zostało wydane zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2000 r. sygn. I KZP 34/00 (OSNKW 2001, z. 1 – 2, poz. 3). W powołanej uchwale Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że „jeżeli prawomocne skazanie za podobne przestępstwo umyślne nastąpiło w okresie próby określonej wyrokiem, który został objęty wyrokiem łącznym, przed jego wydaniem, należy zarządzić na podstawie art. 75 § 1 k.k. wykonanie kary orzeczonej w wyroku wchodzącym w skład wyroku łącznego”. Postanowienie to uprawomocniło się w dniu 10 października 2019 r. (k. 745/akt IV K 677/13) i zostało skierowane do wykonania.

Jak zasadnie zauważył autor kasacji, na rozprawie w dniu 11 lutego 2021 r. nie tylko zostały ujawnione wszystkie istotne dokumenty, ale również Sąd zaliczył je w poczet materiału dowodowego. Wśród nich były również akta sprawy IV K (...) Sądu Rejonowego w C. (protokół rozprawy k. 171-172). Ze sprawy IV K (...) sporządzono i dołączono do akt sprawy III K 896/19 m.in. kserokopie postanowienia z dnia 18 września 2019 r. w przedmiocie zarządzenia wykonania zawieszanej kary pozbawienia wolności oraz postanowień wydanych przez Sąd Rejonowy w R. w sprawie o sygn. II K (...) i przez Sąd Rejonowy w C. w sprawie o

sygn. IV K (...), po rozpoznaniu wniosków Dyrektora Aresztu Śledczego o rozstrzygnięcie wątpliwości w przedmiocie wykonania zapadłych w tych sprawach orzeczeń (k. 163-169). Z dokumentów tych wynika, że wydane przez Sąd Rejonowy w C. w dniu 18 września 2019 r. postanowienie w przedmiocie zarządzenia wobec skazanego kary roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej z warunkowym zawieszeniem jej wykonania w sprawie IV K (...), w istotny sposób zmieniło sytuację procesową P. K., albowiem zgodnie z treścią przepisu art 575 § 2 k.p.k. spowodowało ono ex lege utratę mocy orzeczenia o karze łącznej 5 lat pozbawienia wolności w wyroku łącznym Sądu Rejonowego w R. w sprawie II K (...), w której skład wchodziła kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wymierzona w sprawie IV K (...). Z mocy prawa utracił również moc wyrok łączny wydany w sprawie II K (...), a którego podstawę stanowił m.in. poprzedni wyrok łączny wydany w sprawie II K (...). Wobec utraty mocy wyroku wydanego w sprawie II K (...) (art. 576 § 1 k.p.k.) i orzeczenia o karze łącznej pozbawienia wolności w wyroku łącznym wydanym w sprawie o sygn. II K (...), wobec skazanego zaprzestano wykonywania kary łącznej 5 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności (ze sprawy II K (...)), a wprowadzono do wykonania kary orzeczone w wyrokach jednostkowych, które były objęte wyrokiem łącznym.

Wprawdzie przepis art. 575 § 2 k.p.k. stanowi, że wyrok łączny traci moc, jeżeli choćby jeden z wyroków stanowiących jego podstawę ulega uchyleniu lub zmianie, to regulację tę należy rozumieć również jako zmianę spowodowaną zarządzeniem wykonania kary, której wykonanie zawieszono (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2015 r., IV KK 39/15 OSNKW 2015, nr 10, poz. 86; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2015 r., V KK 183/15, Legalis nr 1350615). W zaistniałym układzie procesowym, z uwagi na utratę mocy wydanych wobec skazanego P. K. obu wyroków łącznych (II K 103/17 i II K 1150/18), niezbędnym stało się wydanie nowego wyroku łącznego, którym winna zostać orzeczona kara łączna pozbawienia wolności obejmująca wymierzone jednostkowe kary pozbawienia wolności. Tymczasem Sąd Rejonowy procedując w przedmiocie wydania wobec skazanego wyroku łącznego, przedstawionych i omówionych okoliczności nie uwzględnił. Wydany wyrokiem łącznym połączył bowiem karę łączną 5 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem łącznym w

sprawie II K (...) z karą pozbawienia wolności wymierzoną kolejnym wyrokiem skazującym w sprawie VIII K (...) pomimo, iż wyrok łączny ze sprawy II K (...) z datą uprawomocnienia się postanowienia o zarządzeniu wykonania kary pozbawienia wolności w sprawie o sygn. IV K (...), tj. z dniem 10 października 2019 r. utracił moc. Jednocześnie zauważyć należy, że zgodnie z art. 575 § 2 k.p.k. utrata mocy wyroku łącznego następuje ex lege i w tym zakresie zbędnym jest podejmowanie przez sąd rozstrzygnięć, potwierdzających utratę mocy takiego orzeczenia.

Z uwagi na treść zaskarżonego kasacją Prokuratora Generalnego wyroku, nie ulega wątpliwości, że Sąd Rejonowy w W., rozpoznający wniosek skazanego o wydanie wyroku łącznego, nie uwzględnił przy orzekaniu tak istotnej okoliczności, jaką była wcześniejsza utrata mocy wydanych przez Sąd Rejonowy w R. w sprawach II K (...) i II K (...) wyroków łącznych. Niewątpliwie w sprawie zatem doszło do rażącego naruszenia prawa mającego istotny wpływ na treść orzeczenia tj. przepisu art. 410 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k.

Podstawą orzeczenia wobec P. K. kary łącznej pozbawienia wolności stała się kara łączna 5 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności orzeczona wyrokiem łącznym wydanym w sprawie o sygn. II K (...), która wobec utraty mocy tegoż wyroku łącznego nie mogła podlegać wykonaniu. W konsekwencji, wydany w sprawie III K (...) w dniu 11 lutego 2021 r. wyrok łączny obarczony jest również uchybieniem w postaci rażącego naruszenia art. 85 § 2 k.k. (w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 roku do dnia 23 czerwca 2020 roku).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok łączny Sądu Rejonowego w W. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania temu Sądowi, który procedując ponownie wniosek skazanego o wydanie wyroku łącznego będzie miał na względzie poczynione powyżej uwagi oraz zmiany normatywne związane z orzekaniem kary łącznej.

Za skarżącym, jedynie sygnalizacyjnie, zasadnym wydaje się powtórzyć i wskazać na pismo Zastępcy Dyrektora Aresztu Śledczego w W., który zwrócił się z wnioskiem do Sądu Rejonowego w R., który wydał wyrok łączny w sprawie o sygn.

II K (...), o rozstrzygnięcie, czy w związku z wydanym w dniu 18 września 2019 r. postanowieniem Sądu Rejonowego w C. o zarządzeniu wykonania wobec P. K. kary pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie o sygn. IV K (...) wyrok łączny podlega dalszemu wykonaniu. Postanowieniem z dnia 19 grudnia 2019 r. sygn. II Ko (...), Sąd Rejonowy w R. stwierdził, że kara łączna pozbawienia wolności w wymiarze 5 lat i 8 miesięcy, orzeczona wobec P. K. prawomocnym wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w R. z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie o sygn. II K (...), podlega wykonaniu w takiej postaci, w jakiej została orzeczona (k. 164-166). W związku z tym, w dniu 27 grudnia 2019 r. Zastępca Dyrektora Aresztu Śledczego w W., w trybie art. 13 § 1 k.k.w. zwrócił się z wnioskiem do Sądu Rejonowego w C. o pilne rozstrzygnięcie, czy w zaistniałej sytuacji prawnej, zarządzona wobec skazanego do wykonania w sprawie o sygn. IV K (...) kara pozbawienia wolności podlega odrębnemu wykonaniu (k.163). Wydanym w dniu 28 stycznia 2020 r. postanowieniem (sygn. Ko (...)) Sąd Rejonowy w C. rozstrzygnął, że kara roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczona wobec skazanego P. K. wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dnia 29 stycznia 2014 r. w sprawie o sygn. IV K (...) i zarządzona do wykonania postanowieniem tego Sądu z dnia 18 września 2019 r. podlega odrębnemu wykonaniu (k.167). Stwierdzić zatem należy, że oba powyższe rozstrzygnięcia się wzajemnie wykluczały, albowiem gdyby organ wykonujący te orzeczenia się do nich dostosował, to winien wprowadzić wobec skazanego P. K. do wykonania zarówno karę łączną 5 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności, wymierzoną wyrokiem łącznym wydanym w sprawie II K (...), jak i odrębnie karę jednostkową roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, wymierzoną wyrokiem wydanym w sprawie o sygn. IV K (...), pomimo że skazanie to stanowiło wcześniej podstawę wydania wyroku łącznego.